

MŰSZAKI LÉTESÍTMÉNYEK TERVEINEK SZERZŐI JOGI VÉDELME

1. Bevezetés

A műszaki létesítmények rendszertani besorolásához és megértéséhez vissza kell nyúlnunk a művészet és a tudomány felfogásának több mint két évezredet átívelő történetéhez, e fogalmak jelentésének folyamatos változásához, átalakulásához és elvontabbá válásához.

A művészet szó eredete a görög *tekhné* és *technika*, valamint a latin *ars* szavakból ered, és már az ókorban is ismert és használatos volt. Az akkori időkben azokat nevezték művészeknek, akik alkottak valamit a közösség számára. Sokszor a tudományok egyes részeit is a művészetek közé sorolták, így akkoriban ez igen tág fogalom volt.¹ Az ókori görögöknél a művészet kategóriájába soroltak mindent, ami nem merül ki egy célfunkció betöltésében, többlet szellemi tartalmat is hordoz, és tudatos emberi tevékenység produktuma. Azonban már Plátónnál megjelent a sorrendállítás: a művészetek csúcsára a filozófiát, vagyis az elvont gondolkodást helyezte. A középkorban a legmagasabb osztályt már a teológia művészete jelentette. A művészet szó jelentése folyamatosan változott, a hét szabad művészet fogalma még a 18. században is élt az oktatásban és közgondolkodásban. Ebben szerepelt a grammatika, retorika, dialektika (filozófiai gondolkodás értelemben), aritmetika, geometria, asztronómia, muzsika. A reneszánsz kortól kezdve idesorolták a költészetet és a medicinát is. Így a szabad művészetek között volt a mai értelemben a természettudományok körébe tartozó matematika, geometria, csillagászat, orvostudomány. De létezett még a mesterségek művészete fogalom,² amelybe belesorolták a korabeli technikát előállító és azokat alkalmazó tudatos emberi tevékenységeket is, mint például az építést, földművelést,³ vadászatot, hajózást, kovácsolást, bronzöntést. Tehát hajdanán a kiváló emberi tevékenységeket magába foglaló művészetfogalom egységes volt, nem vált szét humán és reál kategóriára.⁴

Napjaink közgondolkodásában és közfelfogásában azonban kettéválasztjuk az elvont szellemi tudáson alapuló humán kultúrát és a természettudományokra alapozó műszaki kultúrát. Ez a kettéválasztás alaptalan és indoktalan, mégis a mindennapok társadalmi

* A szerző a Miniszterelnökség vezető-kormányfőtanácsosa, a Szerzői Jogi Szakértő Testület tagja.

¹ Kiss Zoltán Károly, Kiss Dóra Bernadett: A vizuális művészetek és a jog 1. A képzőművészet szabályozása. Médiatudomány Intézet, 2019.

² A középkorban a mesterségek művészete (*artes mechanicae*) az alacsonyabb rendű kézművességet jelentette.

³ A „kultúra” szó latin gyökere a *colere*, amelynek jelentése: művelni. Innen származik a kultúra elnevezés a földművelésre (*agricultura*).

⁴ Holló Csaba: Az ipari örökségvédelem problémái Magyarországon. L.: www.uni-miskolc.hu/~ombkeeo/ombke_1/hollocs/oroksegv.doc.

gondolkodásrendszerét átszövi, és ez tükröződik a társadalmi értékrendben, gyakran jogszabályokban is. Pedig egyik kulturális csoport sem él meg önállóan, a másik nélkül. Az úgynevezett humán kultúra feltételezi a műszaki kultúra legmagasabb szintű működését és támogatását, anélkül létezni sem képes.

Az építészet sikerrel vívta ki, hogy munkái (elsősorban a középületek és az egyedi lakóépületek) a humán kultúra területéhez tartozzanak, jóllehet e művek az épület materiális megjelenésének szellemi produktuma és a műszaki tevékenységek integrációjaként jelennek meg. Ezzel szemben egy műszaki létesítménynek minősülő ipari objektumot általában csak akkor sorolnak ebbe a kategóriába, ha azt középületeiről is ismert, neves építész tervezte, nem pedig akkor, ha az építmény ab ovo esztétikusak minősül. Ennek is betudható, hogy a társadalom egy ipari épületet – legyen az bármilyen építészeti értékek birtokában, és hordozzon bármilyen esztétikai szintet – kevésbé tart értékesnek, mint egy bármilyen középületet.⁵ Ebből következően a kulturális értéket képviselő ipari objektumok megóvásának nem nagyon maradt más terepuma, mint a műemléki értékek védettségét biztosító műemlékvédelem. Az örökségvédelmi törvény nagy általánosságban nevesíti a kulturális örökség elemeit: régészeti örökség, műemléki értékek, kulturális javak.⁶ Nincs tehát külön kihangsúlyozva, hogy a műemléki értékekhez mely épület-, illetve építménykategóriák tartozhatnak.

Ipari műemlékek – Óbudai Gázgyár⁷

⁵ Holló: i. m. (4).

⁶ L. a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. §-ának 11. pontját.

⁷ Forrás: <https://epitetemlekek.hu/egyeb-epuletek/ipari-muemlekek/obudai-gazgyar-budapest-iii/>.

Ezt a kibontást e törvény egyik végrehajtási rendelete végezte el, amely a védettség kezdeményezéséhez szükséges adatok körében részletezi az építmény (együttes) típusait: szakrális épület, lakóépület, középület, közlekedési építmény, ipari építmény, mezőgazdasági építmény, erődítmény, rom, temető, síremlék, történeti kert, köztéri szobor, egyéb építmény.⁸ A rendelet legalábbis megteremti a jogi feltételeit az értéket hordozó ipari létesítmények műemlékké nyilvánításának, de természetesen nem nyújt védelmet e műtárgyak alkotóinak, tervezőinek. Ezt a szerzői jog biztosítja, de, mint látni fogjuk, nem mindenre kiterjedően.

A szerzői jog, ergo szerzői jogi törvényünk fő célja az irodalmi, tudományos és művészeti alkotások védelme. E fő célkitűzés és szabályozási tárgy mellett azonban a védelem kiterjed az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók, a rádió- és televíziószervezetek, a filmelőállítók, valamint az adatbázisok előállítóinak teljesítményére is (kapcsolódó jogok védelme). A hatályos szerzői jogi törvény⁹ – szemben a régi Sztj.-vel – nem biztosít külön kategóriába tartozó (ún. rokonjogi) védelmet a szerzői alkotómunkával rokon más tevékenységek eredményei, azaz az alkotásnak nem minősülő fényképek, ábrák, műszaki rajzok, tervek, térképek, szemléltető képek stb. számára.¹⁰ Ha ezek a műfajta megfelelnek az eredetiség követelményének, akkor ezekben a kifejezési formákban is keletkezhetnek szerzői jogi védelmet élvező alkotások.

Kijelenthető tehát, hogy a műszaki létesítmények terveinek szerzői jogi védelme elsődlegesen e sajátos, mostohagyerekként kezelt műfajta megóvására irányuló törekvésekre vezethető vissza, illetve innen eredeztethető, élesen elhatárolva a műszaki létesítményben

⁸ A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 3. melléklete.

⁹ A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.).

¹⁰ Hatályos szerzői jogi törvényünk elődje, a szerzői jogról szóló 1969. évi III. évi törvény (régii Sztj.) és a végrehajtására kiadott 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet (Vhr.) még külön kezelte az olyan sajátos mű-típusokat, amelyek nem tartoztak a szerzői mű kategóriájába. Ez a védelem azonban az Sztj. hatályba lépésével megszűnt.

Régii Sztj. 51. § (1) A fénykép, továbbá az az ábra, műszaki rajz, térkép, szemléltető kép vagy eszköz és film, amely mint tudományos vagy művészi alkotás nem esik a szerzői jogi védelem alá, védelemben részesül, ha rajta a készítő neve és a megjelenés vagy nyilvánosságra hozatal éve szerepel.

(2) A védelem tartama a megjelenés vagy nyilvánosságra hozatal évét követő tizenöt év.

(3) A védelem alatt álló fényképet, ábrát, műszaki rajzot, térképet, szemléltető képet vagy eszközt és filmet csak készítőjének hozzájárulásával és nevének feltüntetésével szabad felhasználni. Nincs szükség a hozzájárulásra, illetve a név feltüntetésére azokban az esetekben, amelyekben a törvény ezt a szerzői jogi védelem alatt álló mű felhasználásához sem kívánja meg.

esetlegesen testet öltő műszaki megoldást – mint találmányt – védő kizárólagos jogtól, az iparjogvédelem körébe tartozó *szabadalomtól*.¹¹

Szabadalmi oltalmat az a találmány kaphat, amelyik új, feltalálói tevékenységen alapszik és iparilag alkalmazható. Ezek a követelmények az iparban használható, tényleges alkotói tevékenységen alapuló kreatív hozzájárulást teszik a szabadalom megszerzésének feltételévé.¹² Gyakran előfordul, hogy a kitalált, megálmodott műszaki megoldás a szabadalmazható találmánnyal szemben támasztott szigorú követelményeknek nem felel meg, mégis szükséges és méltányos lenne az egyszerűbb szerkezetre valamilyen egyszerűbb oltalmat szerezni. Ennek a jogos feltalálói igénynek a figyelembevételével került bevezetésre a *használatiminta-oltalom* mint iparjogvédelmi kategória.

Az iparjogvédelmi oltalmak ugyanakkor nemcsak műszaki megoldásokra, találmányokra vagy használati mintákra vonatkozhatnak. Az ipariminta-oltalom a termék külső kialakítását, a formatervezői tevékenység eredményét helyezi kizárólagos oltalom alá. A formatervezés, az áruk esztétikai színvonalának emelése egyre inkább előtérbe kerülő feladat. A piacgazdaság, az egyre növekvő árubőség ugyanis azoknak a termékeknek az eladási esélyeit növeli meg, amelyek a jó műszaki tartalom mellett tetszetős külsővel is rendelkeznek.¹³ Ennek biztosítéka lehet a *formatervezésiminta-oltalom*, amely termékek (azaz ipari vagy kézműipari árucikkek), illetve ezek díszítéseinek új és egyéni külső jellegzetességeit védelmezi.¹⁴ Formatervezési mintának valamely ipari vagy kézműipari árucikk egészének vagy részének a megjelenése minősül.

Formatervezett székek¹⁵

¹¹ Az iparjogvédelem a műszaki megoldások, formai kialakítások és az áruk vagy szolgáltatások megkülönböztetésére alkalmas megjelölések oltalmát szolgálja. Az iparjogvédelem köre a szabadalom, a használatiminta-oltalom, a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalma, az ipariminta-oltalom, a védjegy és a földrajzi árujelzők oltalmára terjed ki. A szabadalom a műszaki megoldást, a találmányt védő kizárólagos jog. Nem tekinthetők találmánynak és így szabadalmi oltalomban nem részesülhetnek a felfedezések, a tudományos elvek, matematikai módszerek vagy a szoftverek (mindezek védelmére a szerzői jog szolgál), az esztétikai alkotások (amelyeket ipariminta-oltalommal lehet védeni), a játékszabályok, az üzleti tervek vagy az információmegjelenítés.

¹² L. a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény 1. §-ának (1) bekezdését.

¹³ Szellemi tulajdonvédelem mindenkinek. Forrás: <http://www.mie.org.hu/fuzetek/sztm.html>.

¹⁴ L. a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvényt.

¹⁵ Forrás: <https://hu.designlv.eu/25-huvos-formatervezesi-minta-amely-ujraepiti-a-mindennapi-butordarabol/>.

A szintén az iparjogvédelem oltalmi kategóriái közé tartozó *védjegy* olyan árujelző, amely arra szolgál, hogy segítse az áruk vagy szolgáltatások egymástól való megkülönböztetését. A védjegy elsősorban a vásárló számára nyújt segítséget és jelent eligazodást a különböző, egymáshoz hasonló termékek közötti különbségtételben és választásban. Mindezeket a lehetőségeket a védjegy az áruk és szolgáltatások megkülönböztetésére alkalmas megjelölésével látja el és ismeri el.¹⁶ Védjegyoltalomban a grafikai ábrázolható megjelölés részesülhet, azaz a szó vagy szóösszetétel, az ábra vagy kép, a betű vagy szám, a sík vagy térbeli alakzat, a szín vagy színösszetétel, a fényjel vagy hologram, a hang, illetve ezek kombinációja. A felsorolás kimerítő jellegű, csak az abban szereplő jelölések lehetnek védjegyek. Így például az illat oltalomban nem részesíthető.¹⁷

A fentiekből is látszik, hogy az iparjogvédelem oltalmi kategóriái egyfelől a kitalált, megálmodott műszaki megoldások újszerűségét, ipari hasznosíthatóságát védik (szabadalom, használatiminta-oltalom), másfelől pedig külső kialakításának, megjelenítésének egyediségét oltalmazzák (védjegy, formatervezésiminta-oltalom). Amennyiben a műszaki létesítmények egyediségét, eredetiségét a vizualitás oldaláról közelítjük meg, azt kell látnunk, hogy e művek alkotói nem az iparjogvédelem oltalmi formáit, hanem a szerzői jog eszközrendszerét vehetik igénybe. Konkrétabban, a műszaki létesítmények tervei szerzői jogi védelmet élveznek az Sztj.-ben foglalt feltételek megléte esetén, megtámogatva az ennek mentén ki-kristályosodott két évtizedes szakértői és jogalkalmazói gyakorlattal.

2. Műszaki létesítmények tervei és a szerzői jogi védelem határai

Az irodalmi, művészeti és tudományos művek szerzői jogi védelmének személyi, tárgyi és területi hatályának meghatározásánál is jogforrási kiindulópont a szerzői jogok nemzetközi védelmének alapegyezménye, az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1886. évi Berni Egyezmény (a továbbiakban: BUE).¹⁸ Az első sarkalatos megállapításunk a BUE tekintetében, hogy az irodalmi és a művészeti műfajtak, műtípusok – nem kimerítő – felső-

¹⁶ A védjegy jelzi az áru minőségét, valódiságát, és ha a védjeggyel ellátott áru megőrzi a megszokott jó minőségét, értéke az idő múlásával egyre nő. Ezért a védjegy olyan iparjogvédelmi kategória, amely nemcsak meghatározott időre ad kizárólagos jogot, hanem a megszerzett védjegy oltalma bármeddig fenntartható.

¹⁷ L. a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 1. §-át.

¹⁸ Az 1974. október 10-én az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szóló 1975. évi 4. tvr.

rolásában nem nevesíti kifejezetten a műszaki létesítményeket.¹⁹ Említi viszont a földrajzi, tereprajzi, építészeti vagy tudományos vonatkozású terveket, vázlatot vagy plasztikai művet, amely kétségkívül tág fogalom, de a tudományos vonatkozású tervek fogalmi körébe vitán felül bele lehet érteni a műszaki létesítmények terveit. Ezen túlmenően, az egyezmény 4. Cikkének b) pontja azt is kimondja, hogy „védettek az olyan építőművészeti művek szerzői, amelyeket az Unió egyik államában építettek, továbbá az olyan grafikai és plasztikai művek szerzői, amelyek alkotórészei az Unió egyik országában fekvő ingatlanok.” Ez a szabály azt teszi egyértelművé, hogy védelem illeti az olyan műveket is, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak valamely uniós országban fekvő ingatlanhoz (azon épületek, azon emelt építmény alkotórészei, ott felállított szobrok, emlékművek stb.).²⁰

A BUE idézett rendelkezéseiből tehát levezethető, sőt, visszakövetkeztethető a tudományos vonatkozású műszaki tervek – építészeti tervekhez hasonló – szerzői jogi védelme. A tudományos vonatkozás értelmezéséhez ugyan nem adnak fogódzót a nemzetközi egyezmények, de az építészeti analógia itt is segítségünkre van: ha egy műszaki létesítmény terve eléri az építészeti alkotások terveivel szemben elvárt, illetve előírt tartalmat és kidolgozottságot, annak szerzői jogi védelme is megáll.

Részben más, de a BUE-vel nem ellentétes megoldást alkalmaz az USA: 1990-ben fogadták el az építészeti művek szerzői jogi védelméről szóló törvényt (AWCPA),²¹ amely az építészeti alkotásait (*physical architectural works*) két oldalról részesíti védelemben: egyfelől védi a tervezőmunka során készített építészeti terveket és magukat az épületeket, másfelől pedig az ezekhez tartozó diagramokat, maketteket és műszaki rajzokat. Az építészeti alkotást a törvény úgy definiálja, hogy az nem más mint egy épület megtervezése bármilyen érzékelhető kifejezési módban, beleértve az épületet, az építészeti terveket vagy a rajzokat és annak valamennyi formáját, valamint a területek és elemek elrendezését és összeállítását a tervben, de nem foglalja magában az egyedi standard jellemzőket, például a közös ablakokat, ajtókat és egyéb épületelemeket.²² Az USA Szerzői Jogi Hivatala egy épület szerzői jogi védelmének feltételül szabja, hogy az emberek számára lakhatónak, illetve használha-

¹⁹ 2. Cikk (1) Az „irodalmi és művészeti művek” kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet könyv, szövegkönyv vagy más írásmű; előadás, szónoki beszéd, szentbeszéd vagy ugyanilyen jellegű egyéb mű; színmű vagy zenés színmű; táncmű vagy némajáték; szöveges vagy szöveg nélkül zenemű; film, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a filmhez hasonló eljárással hoznak létre; rajz, festmény, építészeti mű, szobor, metszet, könyvrajz; fényképeszeti mű, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a fényképeszeti művekhez hasonló eljárással hoznak létre; az alkalmazott művészet terméke; illusztráció és térkép; földrajzi, tereprajzi, építészeti vagy tudományos vonatkozású tervek, vázlat vagy plasztikai mű.

²⁰ Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez (A továbbiakban: Nagykommentár), szerkesztő: Gyertyánfy Péter; Wolters Kluwer, Budapest, 2014.

²¹ Architectural Works Copyright Protection Plan (AWCPA), enacted by Congress in 1990.

²² „...the design of a building as embodied in any tangible medium of expression, including a building, architectural plans, or drawings and includes the overall form as well as the arrangement and composition of spaces and elements in the design, but does not include individual standard features, such as common windows, doors, and other staple building components.” [§ 102(a)(8) AWCPA].

tónak kell lennie. További követelmény az épülettel szemben az állandóság (*permanent*) és az egy helyen rögzítettség (*stationary*), mint például házak, irodaépületek, múzeumok vagy stadionok esetében. Építészeti alkotásként általában nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben olyan szerkezetek, mint a mobilházak, hidak, gátak, gyalogutak, sátrak, gépkocsik és csónakok.²³ A meglehetősen szigorú és a jogi oltalmat az építészeti alkotásokra szűkítő amerikai szabályozásból nem vezethető le, nem olvasható ki, sőt, kizárt a műszaki létesítmények terveinek szerzői jogi védelme.

Az Szjt. – a BUE szerkezetét és fogalmi rendszerét követve – nem határozza meg sem az építészeti alkotás, sem a műszaki létesítmény fogalmát, de inkább csak az utóbbi műtípus pontos meghatározásának a hiánya okoz problémát. Azonban vissza lehet és kell nyúlni a korábbi szerzői jogi szabályozáshoz, amely műszaki alkotásként az olyan műszaki létesítmény tervét részesítette szerzői jogi védelemben, amely „*az épület fogalmi körébe nem tartozó, önálló eredeti műszaki alkotás (pl. közúti híd, vízierőmű stb.) terve, vagy valamely ipari üzem (üzemrész) teljes gépi berendezésének eredeti egységes megoldása*” volt.²⁴ Ebből a ma már nem hatályos definícióból az mindenestre jól kiviláglik, hogy a régi Szjt. (méret, szerkezet és részben talán funkcionalitás tekintetében is) az épületekkel, építményekkel rokonítható műszaki alkotásként kezelte a műszaki létesítményeket.

Ezzel összefüggésben érdemes a Vhr. idézett fogalom meghatározását összevetni a 2010-től megszüntetett és az adórendszerből is kivezetett kulturális járulék-kör egyes fogalmi elemeivel. A kulturális járulék egy olyan speciális különadó volt, amit bevezetésekor a Nemzeti Kulturális Alapról szóló törvény (Nkatv.)²⁵ mellékletében felsorolt – kizárólag kulturális típusú és jellegű – termékek és szolgáltatások áfát nem tartalmazó árbevétele (jegybevétele) után kellett megfizetni. 2001-től a járulékköteles termékek és szolgáltatások köre bővült az Nkatv. mellékletében meghatározott épületek és építmények kivitelezőit terhelő fizetési kötelezettséggel.²⁶ A járulékköteles épületek az akkori Építményjegyzék (ÉJ) besorolásának alapulvételével kerültek meghatározásra, és meghatározott funkciójú épületek (például szállodaépületek, nagy- és kiskereskedelmi épületek, ipari épületek) mellett az alábbi típusú építményekre terjedt ki:

- tárolók, silók és raktárak,
- távolsági távközlő hálózatok és műtárgyaik,
- helyi (települési) távközlő és elektromos hálózatok.

²³ § 102. 11(d)(1) AWCPA.

²⁴ A szerzői jogról szóló 1969. évi III. évi törvény végrehajtására kiadott 9/1969. (XII. 29.) MM (Vhr.) rendelet 32. §-ának (2) bekezdése.

²⁵ 1993. évi XXIII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról (Nkatv.). A járulék mértéke a százhuszmillió forintot elérő vagy meghaladó összértékű építményeknél létrehozásuk bekerülési költségének 0,2 százaléka volt, amit a kivitelezőnek kellett megfizetni.

²⁶ Bővebben lásd Kiss Zoltán Károly: A kulturális tevékenységekre, valamint a médiaszolgáltatásra vonatkozó közteherviselési és jogdíjfizetési szabályok. NMHH Médiatudományi Intézet, 2017.

Joggal feltételezhetjük, hogy az Építményjegyzékbe is felvett fenti építménykategóriák (ezek közül leginkább a második és a harmadik) minden további nélkül műszaki létesítményként is felfoghatók és értelmezhetők, következésképpen ezek tervei szerzői jogi védelem alatt állhatnak. Természetesen korábban és jelenleg is a jogalkalmazói gyakorlat döntötte és dönti el, hogy mely építmények és műtárgyak vehetők figyelembe jogi védelmet eredményező műszaki létesítményként. Mint látni fogjuk, a jogi útkeresés és kreativitás ezen a területen is szinte határtalan, és a jogosultak a műszaki eszközök, berendezések lehető legtágabb körében próbálnak igényt és jogot formálni alkotásaik védelme érdekében.

A műszaki létesítmények jogi védelmét illetően a másik probléma, hogy míg az Szjt. az építészeti alkotások esetében nemcsak a tervre, hanem az épületre is kiterjeszti a szerzői jogot, addig műszaki létesítmény esetén kizárólag annak tervét említi. A más műfajok területén megfogalmazott kérdésekből és arra adott (későbbi) jogalkotási válaszokból²⁷ Barta Judit azt a következtetést szűrte le, hogy a kodifikáció során a törvény előkészítői vagy nem voltak elég bátrak, vagy csak elkerülte a figyelmüket a szerzői jogi védelemnek a műszaki létesítmények tárgyi formájára történő kiterjesztése. Sem a Szjt.-ben, sem a törvény miniszteri indoklásában nincs utalás ugyanis arra, hogy a műszaki létesítmény mint védett jogtárgy nevesítésének elmaradása tudatos vagy öntudatlan jogalkotás eredménye. Az építészeti alkotások esetében szabályozástörténetileg is rögzös út vezetett el odáig, hogy ne csak a terv, hanem az annak alapján megvalósult építmény is védelemben részesüljön, aminek eredményeként a szerzői jogi törvény 1. § (2) bekezdés *k*) pontja kifejezetten tartalmazza, hogy a védelem tárgya az építészeti alkotás és annak terve.²⁸ Ezzel szemben azt láttuk, hogy a nemzetközi egyezmények sem nyitottak utat a műszaki létesítmények szerzői jogi védelme irányába, így továbbra is a distinkció tartós fennmaradására kell berendezkednünk: magát a létesítményt csak az iparjogvédelem eszközrendszere, míg a létesítmény terveit a szerzői jog védi a rájuk vonatkozó eltérő szabályok alapján.

A jogi védelem szempontjából annak tisztázása is szükséges, hogy behatárolható-e a műszaki létesítmények köre, illetve hol húzódnak a határok a (műszaki) létesítmények és berendezések között. Ez azért lényeges, mert nem mindegy, hogy a szerzői jogi védelem a (mű)tárgyak milyen széles körére terjed ki.

Mint láttuk, a műszaki létesítmények fogalmilag és a gyakorlatban is az épületekkel azonos méretű és léptékű, csak éppen egyéb rendeltetésű tárgyakat jelentenek. A régi Szjt. és más jogszabályok kapcsolódó szabályai szerint idetartoznak a hidak, erőművek, ipari létesítmények, valamint a vasút, közút műtárgyai, de a bányászat vagy a légi közlekedés létesít-

²⁷ Például az Szjt. 2013. április 1-jétől hatályos módosítása a szerzői jogi védelmet a jelmezekre és díszletekre – és nemcsak azok terveire – is kiterjesztette, tekintettel arra, hogy a jelmezek és a díszletek használati célú műtárgyak, jellegüket tekintve a képzőművészeti, illetve az iparművészeti alkotásokhoz állnak közel, ezért indokolt volt védelmük azonos szintjének biztosítása a jogszabályi felsorolás pontosításával.

²⁸ Barta Judit: Az építészeti és műszaki alkotások és terveiket érintő egyes szerzői jogi kérdések a 21. századi Magyarországon. *Acta Univ. Sapientiae, Legal Studies*, 6. évf. 2. sz., 2017, p. 229–248: <http://www.acta.sapientia.ro/acta-legal/C6-2/legal62-02.pdf>.

ményei is. Ezzel szemben a műszaki berendezések alatt egyértelműen a kisebb méretű eszközöket értjük, miközben ezekre sincs sehol egyértelmű és egzakt jogszabályi magyarázat. A legtöbb segítséget talán a számviteli törvény nyújtja, amely szerint műszaki berendezések azok a tárgyi eszközök, amelyek közvetlenül szolgálják a vállalkozási tevékenységet (például személygépkocsi egy taxis vállalkozásnál, vagy számítógép egy könyvelőirodában).²⁹

Összefoglalva a fentieket: a vizuális szerzői alkotások fogalmkörébe tarthatnak azok az épületnek nem minősülő műszaki létesítmények, amelyek önálló eredeti műszaki alkotások, vagy valamely ipari üzem vagy üzemszám teljes gépi berendezésének eredeti egységes megoldásai. Ezt erősíti, hogy az Szt. X. Fejezete együtt tárgyalja az építészeti alkotások, műszaki létesítmények sajátos jogi kérdéseit a képzőművészeti alkotásokkal. A szerzői jog a tudományos és a művészeti alkotásokat egyaránt védelemben részesíti, amiből úgy tűnhet, hogy az építészeti alkotást kizárólag művészeti alkotásnak tekinti a törvény, annak tudományos dimenzióiról megfeledkezve. Valójában itt arról van szó, hogy az építészeti alkotásokra és a műszaki létesítmények terveire a szerzői jog a képzőművészeti alkotások irányából közelített, és ez a megközelítésmód nyomja rá a bélyegét a szabályozásra.³⁰ Ezt az értelmezést erősíti az építményjellegű műszaki létesítmények megkülönböztetett kezelése, egyfajta műalkotásként való felfogása.

A mai napig ugyanakkor jogértelmezési és jogalkalmazási zavart okoz, hogy az Szt. az építészeti alkotások esetében mind a tervre, mind magára az épületre kiterjeszti a szerzői jogi védelmet, míg műszaki létesítmény esetén kizárólag annak tervét védi. A fogalmi bizonytalanságok pedig olyan további anomáliákat vethetnek fel, hogy például az Szt. alapján a Megyeri híd építészeti alkotás-e vagy műszaki létesítmény?³¹ Ha építészeti alkotás, akkor értelemszerűen az alkotás tárgyi megjelenése és a terve is védett jogtárgy. Amennyiben – a régi Szt. szemléletéhez hasonlóan – kizárólag műszaki létesítmény, akkor a kérdés az, hogy kifejezett törvényi rendelkezés hiányában magára az építményre kiterjed-e a szerzői jogi védelem? Ennek azért van jelentősége, mert napjainkban megnőtt az épített környezet minősége iránti igény, amelynek több eredője van; egyes műszaki létesítményeket olyan szintre emeltek, hogy azok a funkcionalitást messze meghaladva nemcsak tudományos, hanem akár ezzel együtt képzőművészeti alkotásnak is tekinthetők. Hiába azonban a törvény generálklauzulájában megfogalmazott általános védelem, ha a joggyakorlat többnyire a tételesen meghatározott, szűkebben vett oltalmat fogadja el.³²

Az építészeti alkotás és a műszaki létesítmény elhatárolása mellett a másik nyitott kérdés a műszaki létesítmények szűkebb vagy tágabb körű értelmezése, vagyis annak eldöntése, hogy csak az építményjellegű és -méretű, vagy a kisebb, műszaki eszköznek, berendezésnek

²⁹ Lásd a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 26. §-ának (1) bekezdését.

³⁰ Gyertyánfy: i. m. (20).

³¹ A Megyeri híd kimagasló alkotás, a szerkezetet Hunyadi Mátyás szerkezetmérnök tervezte, és két építész, Benczúr László, valamint Wéber József készítette a lift- és egyéb dizájnemeletet.

³² Barta: i. m. (28).

minősülő műtárgyak terveinél is fennállhat szerzői jogi védelem. E dilemmák feloldásában elsősorban a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: testület vagy SZJSZT) műszaki létesítmények terveinek szerzői jogi védelme tárgyában született szakvéleményei nyújtanak segítséget.

Megyeri híd Budapest (tervező: Weber Építésziroda)³³

3. Műszaki létesítmények terveinek felhasználása a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei tükrében

3.1. Szállító láncpálya terveinek engedély nélküli felhasználása

Televíziókáva-festősor szállító láncpálya³⁴ eredeti tervei, illetve annak alapján megvalósított berendezés engedély nélküli felhasználása ügyében készült szakértői vélemény szerint a festősori láncpálya általában fogalmilag az Sztj. 1. § (2) bekezdésének l) pontjában említett „műszaki létesítmény” műtípus alá sorolható be, amennyiben az „*valamely ipari üzem*

³³ Forrás: <https://szallas.hu/programok/megyeri-hid-budapest-p4208>.

³⁴ A szállító láncpályák folyamatos anyagmozgatást lehetővé tevő rendszerek, amelyek jellegzetessége, hogy megszakitás nélküli anyagáramlást hoznak létre, folyamatos működésű anyagmozgató gépekből épülnek fel.

(üzemrész) teljes gépi berendezésének eredeti egységes megoldása”. Az eljáró tanács véleménye szerint az ebbe a fogalmi körbe tartozó műszaki létesítmények terve abban az esetben áll szerzői jogi oltalom alatt, ha a létesítmény tervében foglalt megoldások egyéni-eredeti jelleget kölcsönöznek a létesítménynek.

A Szerzői Jogi Szakértő Testületnek megküldött iratanyag hiányosságai miatt a szakvélemény nem tudott érdemi megállapítást tenni a tekintetben, hogy az eredeti – a felperes által készített – tervek alapján került-e sor a vitatott utólagos kivitelezésekre, így azt sem lehetett megválaszolni, hogy az eredeti tervek nélkül az alperes részéről későbbiekben megvalósított berendezések úgy és akként jöttek volna-e létre, mint ahogyan a kivitelezésük megtörtént. Az eljáró tanács álláspontja szerint ugyanakkor az alperes kft. szerzőtársi minősége nem volt megállapítható, mivel „közreműködésük nem a terv elkészítésében, hanem a kivitelezés során jelentkezett, és ennek a közreműködésnek (amely anyagvizsgálatban, az egyes gyakorlati megoldások tekintetében pedig ötletadásban merült ki) az eredménye az érintett felek előadása szerint az eredeti terven nem került átvezetésre”. Az eljáró tanács megjegyezte továbbá, hogy a gyakorlatban az esetek többségében a műszaki létesítmények kivitelezése során egyes részletekben szükségképpen eltérnek a tervektől. Amennyiben ezek az eltérések jelentősek, erről esetenként külön ún. „megvalósulási dokumentáció” is készülhet.³⁵

3.2. Antennatartó torony műszaki terveinek jogosulatlan megváltoztatása

A jogalkalmazó számára feltehetően könnyebb volt a tényállás tisztázása, és a bizonyítás a felperes korábbi eredeti terveinek és egy kft. megbízása alapján készült, a Vonyarcvashegy, Gyenesdiás, Cserénfa és Káptalanfüred állomás tervdokumentációjában szereplő tervlapok összehasonlítása során. Az ügyben az SZJSZT-nek arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy megállapítható-e az bármelyik tervdokumentáció esetében, hogy a felperes által készített tervdokumentáció megváltoztatása történt, és a megváltoztatott tervet illesztették bele a tervdokumentációba. Az eset megítélését elősegíthette az is, hogy a felperes az általa készített tervekre vonatkozóan rendelkezett az ARTISJUS műbejelentési tanúsítványával.³⁶

Az eljáró tanács a felperes által megadott összehasonlító tervjegyzékek alapján megállapította, hogy szerepelnek olyan tervlapok a kft. megbízása alapján készült állomások terveiben, amelyek a felperes korábbi tervei. Megállapította azt is, hogy a felperes által készített korábbi hasonló tervek megváltoztatására került sor Vonyarcvashegy és Cserénfa kiviteli tervdokumentációjánál, és megváltoztatott tervek kerültek beillesztésre a kft. kiviteli tervdokumentációiba. A szakértői vélemény kitért arra is, hogy a műszaki létesítmény terveinek megváltoztatásával kapcsolatban a személyiségi jogok szempontjából a Szjt. 67. § (1) be-

³⁵ SZJSZT-4/2005.

³⁶ A tanúsítvány a szerzőség bizonyítására, valamint a műpéldány azonosíthatóságának elősegítésére szolgál, szerzői jogot azonban nem keletkeztet.

kezdésének speciális rendelkezéseit kell alkalmazni, amely szerint a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetészerű használatot befolyásolja. Vonyarcvashegy kiviteli terveinél a felperes helyszíntre készített terveinek teljes átvétele történt a felperes nevének feltüntetésével, valamint a felperes korábbi hasonló terveinek (Devecser) adaptációjával. Az átvétel során a felperes terveinek olyan mértékű jogosulatlan megváltoztatása azonban nem történt, amely a torony külső megjelenését vagy rendeltetészerű használatát befolyásolná. Az eljáró tanács azt is nyomatékosította, hogy az Szjt. 12. §-a alapján a szerzőt megilleti az a jog, hogy művén szerzőként feltüntessék, sőt, a szerzőt a mű részletének átvétele esetén is meg kell jelölni – ez sem történt meg a kft. megbízása alapján készült állomások terveinél.

A szakvélemény megállapította, hogy az RRFA torony általános terveinek műbejelentési tanúsítványán egy bt. mint alvállalkozó, a felperes pedig mint tervező került feltüntetésre, amiből egyértelműen megállapítható, hogy a szerző (tervező) készítette a terveket. A felperes azon előadása, miszerint a bt. neve alatt készítette a tervdokumentációkat, oly szempontból vizsgálendő, hogy a szerző és a társaság között létrejött-e felhasználási (jogát ruházási) szerződés, amely annak az előfeltétele, hogy a gazdasági társaság rendelkezzen azzal a joggal, amelyet a felhasználónak átengedhet. A peres eljárást a szerző magánszemélyként indította, és mint szerző tartott igényt a keresetében előadott polgári jogi igényekre. Megjegyzendő végül, hogy a bíróság nem kérdezett rá, így az SZJSZT nem is vizsgálta a jogsérelméssel okozott vagyoni hátrány lehetséges mértékét, összegét.³⁷

3.3. Ipari beruházásokhoz készített tanulmánytervek jogosulatlan felhasználása

Műszaki létesítmények terveinek elkészítése és felhasználása tárgyában megkötött szerződések gyakran előforduló hibája, hogy a felek pontatlanul vagy nem minden részletre kiterjedően határozzák meg a teljesítendő feladatot, az elkészítendő mű jellegét, paramétereit vagy az átadásra kerülő felhasználási módozatok körét, terjedelmét. Ilyen esetekben sokszor az sem állapítható meg, hogy milyen szolgáltatásra vonatkozik a szerződés, az átadott tervdokumentáció jogi oltalom alatt áll-e, és ha igen, milyen jellegű ez az oltalom (szerzői jogi, know-how vagy egyéb, nem nevesített szellemi alkotás). Ékes példája ennek az a magánmegkeresés alapján született szakértői vélemény, amelyben az SZJSZT feladata olaj-, gáz- és vegyipari beruházások, CH-vezeték megépítésének céljaira készített tanulmánytervekre kötött tervezési szerződések értelmezése volt.³⁸ A megkereső azt sérelmezte, hogy a megrendelő a tanulmánytervek alapján meghozott beruházói döntésre kiírt közbeszerzési eljárás

³⁷ SZJSZT-24/2006.

³⁸ SZJSZT-30/2006.

nyertesének a terveket megvalósításra átadta, és a nyertes ajánlattevő azok felhasználásával készítette el a megvalósításhoz szükséges engedélyezési és kiviteli terveket. Álláspontja szerint a tervek továbbadását és harmadik személy által történő felhasználását a szerződés vonatkozó rendelkezése kizárta.³⁹

Az adott tényállás minősítése szempontjából irányadóak az akkor hatályos Ptk. tervezési szerződésre és – utaló szabályként – a kutatási szerződésre vonatkozó szabályai.⁴⁰ A tervezési szerződés alapján szolgáltatott tanulmányterv felhasználására vonatkozó elsődleges jogszabályi rendelkezések értelmében: „A megrendelő a tervet csak a szerződésben meghatározott célra és esetben használhatja fel, nyilvánosságra nem hozhatja”.⁴¹ A kutatási szerződés kógens szabályai közül a rendelkezésre bocsátott szellemi alkotások rendelkezési jogára vonatkozó szabályok bírnak kiemelt jelentőséggel.⁴²

A konkrét tervek szerzői jogi védelme tekintetében az ügyben eljáró tanács véleménye szerint is az említett „tervek”, „tanulmánytervek” általában fogalmilag az Szjt. 1. § (2) bekezdés l) pontjában említett „műszaki létesítmény” műtípus alá sorolhatók be, amennyiben azok „valamely ipari üzem (üzemrész) teljes gépi berendezésének eredeti egységes megoldása”. A fenti fogalmi körbe tartozó műszaki létesítmények terve abban az esetben áll szerzői jogi oltalom alatt, ha a létesítmények tervében foglalt megoldások egyéni-eredeti jelleget kölcsönöznek a létesítménynek. Ezen szempontokat csak a tervek egyedi vizsgálatával lehet feltárni. Figyelembe kell venni azt is, hogy a tervek készítője mennyiben épített a megrendelő által átadott dokumentációra. A szakvélemény azonban azt sem zárta ki, hogy a megkeresésben említett tanulmánytervek a fenti fogalomkörbe (műszaki létesítmény terve) nem tartoznak. Ez esetben sem kizárható, hogy szakirodalmi műként (mint egyéni-eredeti jelleget hordozó szaktanulmány) álljanak a szerzői jogi törvény oltalma alatt.

Az SZJSZT-nek feltett kérdések megválaszolását ugyanakkor megnehezítette a nem teljes terjedelemben megküldött szerződés pontatlan, hiányos volta, leginkább az, hogy a megkeresésben végig hivatkozott „tanulmánytervek” helyett „jogi oltalomban részesülő tervezői szolgáltatást” említ. Így az sem volt egyértelműen tisztázható, hogy az átadott tanulmány-

³⁹ A szerződés inkriminált pontja: „A Felek megállapodnak, hogy a szerződésekkel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott jogi oltalomban részesülő tervezői szolgáltatást a Megrendelő csak a jelen szerződésben meghatározott célra, a beruházás döntéshozatalhoz, a döntéshozók körében használhatja fel, más célra nem adja tovább. E szabálytól a Felek csak közös megegyezéssel térhetnek el.”

⁴⁰ A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi V. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 408-410. §-a és 412. § (3) bekezdése.

⁴¹ Régi Ptk. 409. §-a.

⁴² Régi Ptk. 412. § (3) bekezdése: „A szerződéssel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott, jogi oltalomban részesíthető szellemi alkotások tekintetében

a) ha a megrendelő a rendelkezés jogát kiköti, a vállalkozó a szellemi alkotást csak saját belső tevékenységéhez használhatja fel, nyilvánosságra nem hozhatja, harmadik személlyel nem közölheti; ilyen esetben a szellemi alkotással a megrendelő szabadon rendelkezik;

b) ha a megrendelő a rendelkezés jogát nem köti ki, a szellemi alkotást csak saját üzemi tevékenysége körében használhatja fel, nyilvánosságra nem hozhatja, harmadik személlyel nem közölheti; ilyen esetben a szellemi alkotással a vállalkozó szabadon rendelkezik.”

terv jogi oltalom alatt áll, és ha igen, milyen jellegű ez az oltalom (szerzői jogi, know-how vagy egyéb, nem nevesített szellemi alkotás). Az pedig végképp nem volt megállapítható, hogy milyen jellegű megrendelői felhasználásokra tekintettel vállalta a megbízó a szolgáltatás nyújtását, továbbá nem volt értelmezhető pontosan a felhasználási jogok címzettje sem (a szerződésben döntéshozóként nevesített személyi vagy szervezeti kör kiléte). A hiányosságok miatt az eljáró tanács több kérdésben is csak következtetésekre alapozva és feltételesen tudott véleményt alkotni. Mindezen fenntartások alapján a testület megállapítása szerint a megvizsgált tanulmánytervek (akár mint műszaki létesítmény tervei, akár mint szakirodalmi művek, akár mint egyik kategóriába sem tartozó szellemi alkotások) csak a beruházásról szóló döntés meghozatalához használhatók fel, csak a megrendelő (beruházó) által, azok harmadik személyek rendelkezésére nem bocsáthatóak. Ezt a szerződéses kikötést tehát megsértette a beruházó azon magatartása, miszerint a tervekre vonatkozóan harmadik személynek (például a közbeszerzési eljárásban nyertes ajánlattévőnek) felhasználási jogot engedett.

Az eljáró tanács fenti megállapítása érvényes arra az esetre is, ha a vizsgált „tanulmánytervek” mint műszaki létesítmények tervei vagy mint szakirodalmi művek állnak szerzői jogi oltalom alatt. Ezekben az esetekben ugyanis megáll az Sztj. egyik főszabálya, amely szerint a szerzői jogi oltalom alatt álló mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználásához felhasználási szerződéssel engedélyt kell szerezni.⁴³ Továbbá a (rég) Ptk.-hoz képest speciális rendelkezésként irányadó az Sztj. felhasználási szerződésekre vonatkozó egyik lényeges szabálya is: ha a szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.⁴⁴

Végül a szakértői vélemény külön kitért arra, ha a szerződés lehetséges szolgáltatási tárgya szaktanulmány, mely esetben a szerzői jogi védelem csak a tanulmány mint szakirodalmi mű felhasználásával (praktikusan többszörözésével) szemben nyújt oltalmat. Amennyiben egy szerződés keretében tervek kerülnek átadásra, a szerzői jogi oltalom alapján nem csupán annak többszörözése, de engedélyezési vagy kiviteli tervvé történő átalakítása, továbbfejlesztése is engedélyköteles.⁴⁵ Ezekben a művekben belefoglalva vagy akár önállóan is átadásra kerülhetnek vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek, tapasztalatok, amelyeket a (rég) Ptk. oltalomban részesített mint know-how-oltalom vagy a 86. § (4) bekezdés szerinti – az új Ptk.-ba már át nem vett – „mögöttes oltalom”. Ez esetben a szerződésnek kell megfogalmaznia az engedélyezett felhasználás módját és mértékét, másrészt célszerű kikötni a know-how-oltalom alatt álló információ felhasználási körön kívüli közlésének, nyilvánosságra hozatalának tilalmát is. A szerződés céljának és a felhasználási kör terjedelmének

⁴³ Sztj. 16. § (1) bek.

⁴⁴ Sztj. 42. § (3) bek.

⁴⁵ Sztj. 29. §-a (Átdolgozás).

meghatározásánál célszerű a szerződésben tisztázni, hogy a szolgáltatott (átadott) anyagok, dokumentációk mennyiben használhatók fel a döntéshozatalhoz szükséges közbeszerzési eljárások kiírásánál, illetve a szerződés céljának megvalósításához szükséges egyéb eljárások kapcsán.

E szakvélemény jelentőségét az adja, hogy a tanulmányterveket nemcsak olyan minőségben vizsgálja mint az Szjt. szerint védelem alatt álló műszaki létesítmény terve, hanem úgy is mint szakirodalmi mű vagy mint egyik kategóriába sem tartozó szellemi alkotás (Ptk. által utalomban részesített know-how). Ez a megközelítés különösen rámutat a műszaki létesítmények terveire vonatkozó felhasználási szerződések legvitatottabb tartalmi elemeinek egzakt és minden részletre kiterjedő megfogalmazásának fontosságára. Ezek: az elkészítendő mű leírása, az átadásra kerülő felhasználási módozatok köre, terjedelme, átruházhatósága.

3.4. Gokartpályarajz engedély nélküli átadása

Egy rendőrhatalósági kirendelésben a feltett kérdések elsősorban annak megállapítására irányultak, hogy tervezési szerződés keretében készített pályarajz harmadik személynek történő átadásával felmerült-e bűncselekmény megalapozott gyanúja az ügyben szereplő bármely cég vagy személy vonatkozásában.⁴⁶

Az eljáró tanács álláspontja szerint a tervező (vállalkozó) és a megbízó kft. között létrejött tervezői szerződés alapján készült beruházási programterv részét képező pályarajzolat – a közbenső átkötések és a pályakörnyezet feltüntetésének esetleges hiánya esetén is – önmagában is védett szerzői alkotás. A pálya megtervezése során nem csak egy pályáiv kialakítása volt lehetséges, a többféle lehetséges mód közül pedig a tervezők határozták meg a programtervben szereplő végleges változatot. Bár a szakmai biztonsági előírások a pálya tervezését bizonyos mértékben szükségszerűen valóban determinálták, ezek összességében nem állítottak olyan korlátozást a tervezők elé, amelyek miatt az elkészült pályarajz pusztán egy egyszerű, szellemi alkotótevékenység híján készült teljesítménynek minősülhetne. A pályarajz kialakítása önálló tervezői döntések sorozatát igényelte, ezért annak egyedisége, eredetisége és ebből következően azon a szerzői jogi védelem fennállása egyértelműen megállapítható.

Azzal kapcsolatban, hogy megfelel-e a pályarajz harmadik személynek történő átadása a Btk. szerinti jogsérelem megvalósulásához szükséges szerzői jogi elemnek, az ügyben készült első szakértői vélemény általánosságban annyit mondott, hogy a szerzői jogok megsértésére bármilyen szerzői vagyoni jog megsértése alapot adhat. Ezt a megállapítást az eljáró tanács azzal árnyalta, hogy „*maga a pályarajz esetleges átadása azonban nem a szerző*

⁴⁶ Az akkor hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 329/A. §-a (Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése).

engedélyéhez kötött felhasználási cselekmény, hanem a műpéldány tulajdonjogával rendelkező tervező(k) vagy vállalkozó a polgári jog általános szabályaiból eredő dologi jogi, a szerzői jogi védelem alá eső dokumentációrészek műpéldányaira vonatkozó rendelkezési jogának gyakorlása.” Nem lehetett kizárni azonban, hogy az átadott pályarajz a későbbiekben szerzői jogi szempontból is minősíthető felhasználás – köztük például átdolgozás – alapjául szolgált. Ennek megállapítása és bizonyítása viszont nem az SZJSZT, hanem a büntetőeljárást megindító bíróság, ügyészség vagy nyomozó hatóság feladata.⁴⁷

A jogszerzés módjának ismerete hiányában az SZJSZT az egy évvel később e tárgyban született újabb szakértői véleményében sem tudott konkrétabb válaszokat adni,⁴⁸ így csak azt rögzítette, hogy ha a vállalkozó rendelkezett a pályarajz feletti rendelkezési joggal, akkor a harmadik személynek történő átadására a felek közötti szerződés rendelkezései irányadók. Továbbment viszont az újabb szakvélemény a pályarajz esetleges átdolgozása kérdésének vizsgálatában: „A két pályarajz összevetése alapján az eljáró tanács azt állapította meg, hogy a második pályarajz az első pályavonalhoz képest több olyan módosítást is tartalmaz, amelyek jórészt már a pályarajzolat körét meghaladó, kivitelezhető tervfázis elérését célozzák. A második pályarajzolat kialakítása során azonban az első pályavonal tervei szolgáltak alapul, így a második pályarajz az első pályarajzon alapul, szerzői jogi értelemben átdolgozásnak tekinthető. Az átdolgozásra irányuló felhasználási engedélyt amennyiben a pályarajzzal kapcsolatos vagyoni jogok gyakorlására a vállalkozó jogosult, a vállalkozótól kellett volna megszerezni.” Tekintettel tehát arra, hogy a tervezési szerződés az átdolgozásra engedélyt nem adott, a vállalkozó felhasználása jogosulatlan volt, és az átdolgozás jogsértőnek minősült, kivéve ha a vállalkozó az átdolgozásra egy esetleges másik megállapodásban nem szerzett engedélyt.⁴⁹

3.5. Szennyvíztisztító és szennyvízelvezetés kivitelezési munkáira vonatkozó tervdokumentációk összehasonlítása

Egy városi szennyvíztisztító telep bővítése kapcsán az alapkérdés annak tisztázása volt, hogy az alperes kivitelezés során felhasznált tervdokumentációi a felperes által készített engedélyezési, vízjogi létesítés-, illetőleg tender tervdokumentációk átdolgozásával jöttek-e létre. Az SZJSZT ebben az ügyben is rögzítette, hogy a dokumentáció az Szjt. 1. § (2) bekezdésének l) pontjában külön is nevesített műszaki létesítmény tervének minősül, amely a jogvédelem fennálláshoz szükséges egyéni-eredeti jelleg követelményének is megfelel. A felperesi tervdokumentáció nem csupán egészében áll a szerzői jog védelme alatt, annak egyes részei

⁴⁷ SZJSZT-31/2006.

⁴⁸ Munkaszerződést, felhasználási szerződést vagy egyéb, a jogszerzés módját tanúsító dokumentációt a testületnek megküldött második körös iratanyag sem tartalmazott.

⁴⁹ SZJSZT-12/2007.

egyéni-eredeti jellegüknel fogva önmagukban is a védelem tárgyai (tipikusan ezek az egyes tervek, illetve az azokhoz kapcsolódó műszaki leírás).⁵⁰

A tervdokumentáció egyes terveinek vonatkozásában az eljáró tanács helyszínrajzok és egyes fontosabb műtárgyak (utóülepítő, fertőtlenítő, iszaprohasztó) felperesi és alperesi terveinek összevetése alapján megállapította, hogy az alperesi tervek sem a felperesi tervek szolgai másolatának, sem azok átdolgozásának nem tekinthetők.⁵¹ Más szempontból, a helyszínrajzok és az egyes műtárgyak tervei esetében is a felperesi és alperesi tervek között fennálló esetleges hasonlóságok a műszaki létesítmény általános rendeltetéséből, a vonatkozó hatósági előírásokból és egyéb szabályokból adódnak, ezért e hasonlóságok nem hozzzák a szerzői jogi védelem feltételeként szükséges egyéni-eredeti jelleget. Összességében tehát az egyes tervek között fennálló nagymértékű különbség az alperes részéről a felperesi tervezéstől elkülönült, önálló tervezési folyamatot feltételez.

A tervdokumentáció terveihez kapcsolódó műszaki leírások összevetése ugyancsak alátámasztotta azt az álláspontot, hogy az alperesi tervdokumentáció – egészében és részletei vonatkozásában is – önálló, a felperesi tervdokumentációtól elkülönült alkotásnak tekintendő. E leírások kapcsán az eljáró tanács kiemelte, hogy bár az alperesi műszaki leírás tartalmaz utalásokat a felperesi leírásra, illetve egyes helyeken adatokat is átvész abból, mégsem tekinthető szerzői jogi értelemben vett átdolgozásnak, mivel ezek a tartalmi elemek önmagukban nem állnak a szerzői jog védelme alatt. A műszaki megoldást, tartalmat ugyanis a szerzői jog nem védi, a védelem mindössze a tartalom formájára, annak „megszerkesztésére” terjed ki.

A felperesi engedélyezési és tenderterv megalkotásának célja elsődlegesen a közbeszerzési eljárásban történő hasznosítás volt. Ezek a tervek (különösen az egyes helyszínrajzok) azonban részletezettségükben megközelítik, illetve bizonyos esetekben elérik az alperesi, azonos tárgykörben készült engedélyezési tervek kidolgozottságának mértékét. Tekintettel arra, hogy az alperesi engedélyezési és kiviteli tervek között nem fedezhető fel lényegi különbség, nem zárható ki, hogy a felperesi engedélyezési és tenderterv a kiviteli tervek követelményeinek – esetlegesen csekély számú, technikai jellegű módosítás, kiegészítés hozzáadásával – szintén megfelelt volna.

Az eljáró tanács e kérdésre adott válasza kapcsán megjegyezte, hogy a gyakorlatban az engedélyezési tervek alapján kidolgozott kiviteli tervek – értelemszerűen – nem tekinthetők szerzői jogi értelemben vett átdolgozásnak, ugyanis a kiviteli tervek készítése során az engedélyezési tervekben rögzített fő paraméterektől érdemben nem lehet eltérni. A kiviteli tervek csakis a szerzői jogi szempontból érdemének tekinthető „alkotó” tervezési szakasz lezá-

⁵⁰ SZJSZT-24/2007.

⁵¹ A helyszínrajzok esetében az eredeti állapothoz képest újonnan tervezett műtárgyak elhelyezkedése, egyes esetekben pedig azok mérete és kapacitása is olyan nagyfokú eltérést mutat a felperesi és alperesi tervekben, amely alapján az alperesi helyszínrajz a felperesitől független, új, önálló alkotásnak tekinthető.

rását követően készül, készülhet el, és már a megvalósítás szakaszába esőnek tekintendő. A kiviteli terv célja az engedélyezési tervben meghatározott paraméterekkel és műszaki tartalommal dokumentált, tervezett létesítmény kivitelezési munkálataihoz szükséges műszaki-technikai kiegészítések és technológiai eljárások, valamint a szükséges gyártmánytervek, konszignációk kimunkálása. A kiviteli tervek készítése során az engedélyezési tervtől eltérni csak az engedélyezési terv tervezőjének (szerzőjének) hozzájárulásával lehet.

3.6. Hírközlési hálózat szerzői jogi védelme

Egy rendőrségi megkeresésben az alapkérdés elsősorban egy hírközlési hálózat engedélyezéséhez és kivitelezéséhez szükséges engedélyezési tervek, egyéb dokumentációk körének meghatározása, ebből eredően pedig annak megállapítása, hogy a tervező által készített engedélyezési terv alkalmas-e egy hírközlési hálózat kivitelezésére, amennyiben nem, milyen további tervek, dokumentumok szükségesek egy hírközlési hálózat megépítésére.

Mivel egy hírközlési hálózat tervének egyéni, eredeti jellege, és ebből következően annak szerzői jogi védelme kérdésében csak a hírközlési hálózat építésére vonatkozó jogszabályrendszer és műszaki követelmények előzetes ismeretében lehetett állást foglalni, az ügyben hírközlési szakértő külső szakértőként való bevonására került sor.

Az egyéniségre, eredetiségre vonatkozó követelmények teljesülésének vizsgálatánál az eljáró tanács először arra a kérdésre kereste a választ, hogy a hírközlési hálózatok tervét milyen mértékben határozzák meg a tervezés során alkalmazandó szabályok,⁵² illetve műszaki és egyéb (például földrajzi) körülmények.⁵³ Tekintettel arra, hogy egy hírközlési hálózat engedélyezési tervdokumentációja nem egy dokumentum, hanem dokumentumok, rajzok és mellékletek összessége, ezért a dokumentáció egyes elemeinek szerzői jogi védelme elkülönítetten vizsgálendő. A dokumentáció egyes elemeit eltérő mértékben határozzák meg a fent említett követelmények és körülmények. A külső szakértő szakvéleményéből következően „a nyomvonal mint szűkös erőforrás adott, az építető a tervezett szolgáltatások vonatkozásában ír elő követelményeket a tervezőnek, a jogszabályok behatárolják a tervek tartalmát, ezen határokon belül azonban a tervező kreativitása sok esetben tetten érhető.” Az eljáró tanács véleménye szerint tehát „önmagában az a tény, hogy a tervezői kreativitás a

⁵² Leginkább a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei, a Nemzeti Hírközlési Hatóság előírásai, a Magyar Mérnöki Kamara szabályzatai vagy az alkalmazandó szabványok.

⁵³ Ennek azért volt jelentősége, mert ha az említett követelmények és körülmények, a megrendelő által meghatározott műszaki paraméterek, illetve a hírközlési hálózat kötött funkcionalitása a hírközlési hálózat tervét teljes egészében vagy túlnyomórészt meghatározza, akkor az alkotói kreativitásnak nem marad olyan tere, amely megalapozhatná a hírközlési hálózat – mint műszaki alkotás – tervének szerzői jogi oltalmát. Ebben az esetben a vita tárgyául szolgáló terv egyedi, konkrét vizsgálatára már nincs, illetve nem lett volna szükség. Ha azonban az említett követelmények és körülmények csak kisebb mértékben határozzák meg a hírközlési hálózat tervét, úgy szükséges a szerzői jogi oltalom feltételül szabott egyéni, eredeti tervelemek konkrét vizsgálata is.

terv elkészítése során megjelenhet, a konkrét terv ismeretében megállapíthatóvá teszi a tervek szerzői jogi védelmét.”

Ugyanakkor a terv részét képező, a megkereső hatóság által „általános leírásoknak” nevezett részek megítélése a fentiekől részben eltér, mivel azok vonatkozásában a tervező munkáját kevesebb szabály köti meg. Bár az említett leíró részek alapvető tartalmát a jogszabályok meghatározzák, azok megformálása vonatkozásában a tervező nagyobb szabadságot élvez. A szerzői jog alapvető szabálya, hogy a művek nem azok tartalma, hanem egyedi megformálásuk alapján részesülhetnek szerzői jogi védelemben, hiszen az oltalom feltétele mindig a kifejezés, és nem a kifejezéssel közölt tartalom egyénisége, eredetisége. A tartalom ugyanakkor természetesen visszahat a kifejezés módjára, formájára is, ebből következően egészen más szempontok alapján kell megítélni egy művészeti alkotás és egy funkcionális mű (mint amilyen a műszaki létesítmény terve) esetén az egyéniség, eredetiség szempontját. A műszaki létesítmények tervdokumentációjában szereplő általános leíró részek esetén az oltalom szintje alacsonyabban került megvonásra. Az SZJSZT szakvéleménye szerint ebből az következik, hogy „a tervhez tartozó általános, leíró jellegű részek akkor is oltalom alatt állnak, ha azok tartalmilag minden tervben megtalálhatóak, vagy ha azok tartalmát az alkalmazandó jogszabályok lényegében determinálják. Nem részesül azonban oltalomban a leíró rész, ha az csupán a fent már említett szabályrendszernek vagy más terv hasonló részének szolgai másolatából áll.”⁵⁴

3.7. Transzformátorolaj-keringtető szivattyú terveinek szerzői jogi védelme

A szerzői jogi védelem megbicsaklásának lehetünk szemtanúi abban az ügyben, amelynek előzményeként a felperes transzformátorolaj-keringtető szivattyúkat gyártott és adott el egy transzformátorhűtőket gyártó cégnek (alperes). Ezeknek a szivattyúknak a rajzait, terveit az együttműködés keretében a felperes átadta az alperesnek, amely cég a felek együttműködésének megszűnését követően továbbra is gyártotta és értékesítette a szivattyúkat transzformátorhűtő rendszerei részeként. A felperes meggyőződése szerint engedélye nélkül használták fel terveit, és ezzel megsértették szerzői jogait. Álláspontja szerint a rajzok egyéni és eredeti jellegét szellemi alkotói tevékenysége teremtette meg. Az alperesi oldal természetesen vitatta a felperesi rajzok egyéni-eredeti jellegét, másfelől azt állította, hogy a szivattyúit saját tervei alapján gyártotta, amelyeket egyik alkalmazottja alkotott meg a felperesi rajzoktól függetlenül.

Az SZJSZT ügyben eljáró tanácsa abból indult ki, hogy egy transzformátorolaj-szivattyú terve, mint műszaki létesítmény terve, lehet szerzői mű, amennyiben megfelel a szerzői

⁵⁴ SZJSZT-22/2008.

jogi védelem Szjt.-ben meghatározott feltételeinek és SZJSZT töretlen gyakorlatának.⁵⁵ Valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer nem lehet a szerzői jogi védelem tárgya, a „*terv előkészítése során megjelenő műszaki gondolatok, elképzelések szerzői műnek nem minősülnek, ha az ötlet szintjét nem haladják meg.*”⁵⁶ Műszaki létesítmények terve abban az esetben áll szerzői jogi védelem alatt, ha a létesítmény tervében foglalt megoldások egyéni-eredeti jelleget kölcsönöznek a létesítménynek. Az ügy tárgyát képező transzformátorolaj-szivattyú terve tehát akkor áll szerzői jogi védelem alatt, ha a fenti kritériumok alapján egyéni, eredeti jelleggel rendelkezik.

*Olajkeringető szivattyú (illusztráció)*⁵⁷

Nem állhatnak szerzői jogi védelem alatt senki javára azok a teljesítmények, amelyek mindenki számára szabadon hozzáférhetők, a különböző szakmai, technikai előírások, elvárások, általános kritériumoknak megfelelő alkotóelemek, sablonok. Ezek ugyanis – még ha esetleg eredetileg valakinek az egyéni-eredeti szellemi tevékenységéből is fakadtak – mára olyan általános standardokká váltak, ami nem indokolja ezek monopolizálását.⁵⁸ Ugyanakkor az sem zárható ki, hogy nagyon hasonló művek önálló védelmet élvezzenek, ha azok megalkotása önállóan történt, és az egyes művek tekintetében külön-külön megállapítható a védelem feltételeinek való megfelelés. Ahogy arra a szakvélemény nagyon helyesen rámutat, az „*eredetiségnek a szerző rendelkezésére álló lehetőségei – korlátai – műfajonként változnak. A mű formájának egyik feladata a kívüllág számára való érzékelhetőség, megjelenés biz-*

⁵⁵ Az SZJSZT iránymutató álláspontja szerint szerzői műnek minősülhet az „olyan szellemi alkotás, amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg az egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.” (SZJSZT-38/2003)

⁵⁶ BDT2006/1499. sz. határozat.

⁵⁷ Forrás: <http://m.hu.betterpowers.com/pump/vortex-pump/hot-oil-circulation-pump.html>.

⁵⁸ SZJSZT-23/2010.

tosítása és a mű azonosításának lehetővé tétele. Nyilván másként jelentkezik az eredetiség egy tervezőnél, mint egy festőnél. A tervezőnek a fizikai törvények és építészeti előírások szűkebb mozgási teret engednek, mint a képzőművészeti alkotásokat létrehozó szerzőnek. Minél kisebb egy szerző mozgásteret, annál valószínűbb, hogy a két szerző egymástól függetlenül is ugyanazt a kifejezőmódot választja. Tehát ha két szerző egy műszaki létesítmény megvalósításához egymástól függetlenül ugyanazt a kifejezőmódot választja, akkor az valószínűsíthetően azért van így, mert a funkcionális determináltság miatt a lehetséges kifejezőmódok olyan csekély eltérést tudnak csak felmutatni, ami a kifejezés egyéni, eredeti jellegét kizárja.”

Ez a részletes, ha úgy tetszik műfajelméleti eszme-futtatás alapozta meg az SZJSZT azon álláspontját, amely szerint az ügyben szereplő tervrajzokon látható csigaház alak szokásos kialakításnak számít, annak tervrajza szerzői jogi értelemben nem egyéni, eredeti.⁵⁹ Mindezek alapján az eljáró tanács megállapította, hogy „a felperes szivattyúi viszonylag egyszerű és hagyományos felépítésű szerkezetek, vagyis kidolgozásuk a tervek készítésének időpontjában egyszerű mérnöki feladat volt a szaktudományban ismert és részletesen ismertetett elvek, valamint számítási módszerek és hagyományos formai kialakítások alapján. Ezért a szivattyúk tervei, mint műszaki rajzok, nem hordoznak olyan különleges megoldást, ami alapján azokat egyéni, eredeti jellegűnek lehetne tekinteni. A tervrajzok tehát nem állnak szerzői jogi védelem alatt.”⁶⁰

A Szerzői Jogi Szakértő Testület fentebb elemzett szakvéleményeire épülő jogalkalmazói gyakorlatból leszűrhetjük, hogy a műszaki létesítmények (például a hidak, termelőüzemek, üzemsarnokok) akkor sorolhatók az Szt. 1. § (2) bekezdésének 1) pontjában említett „műszaki létesítmény” műtípus alá, ha azok valamely ipari üzem (üzemrész) teljes gépi berendezésének eredeti egységes megoldásai. Az ebbe a fogalmi körbe tartozó műszaki létesítmények terve pedig abban az esetben áll szerzői jogi oltalom alatt, ha a létesítmény tervében foglalt megoldások egyéni-eredeti jelleggel kölcsönöznek a létesítménynek. Az egyéni és eredeti jelleggel a terv elkészítése során megjelenő tervezői kreativitás teszi kézzelfoghatóvá és értelmezhetővé. Más megközelítésből, nem részesíthető műszaki létesítmény címén szerzői jogi védelemben például egy hulladékéltelvező létesítmény megvalósításának az algoritmus; az oltalomra ebben az esetben az iparjogvédelem egyes védelmi lehetőségei jelenthetnek garanciát és biztosítékot. Szintén nem tekinthető műszaki létesítmény terveként szerzői műnek az az Olimpiai Központ megépítésére vonatkozó tanulmánytervezet, amely csak a megvalósításnál eshetőlegesen felhasználható ötletek és módszerek egybefoglaláson alapuló leírását testesíti meg.⁶¹ Ez a megállapítás azonban nem jelenti azt, hogy a kulturális szórakoztatóközpont létrehozását és kivitelezését elősegítő, a különféle mérlegelendő szem-

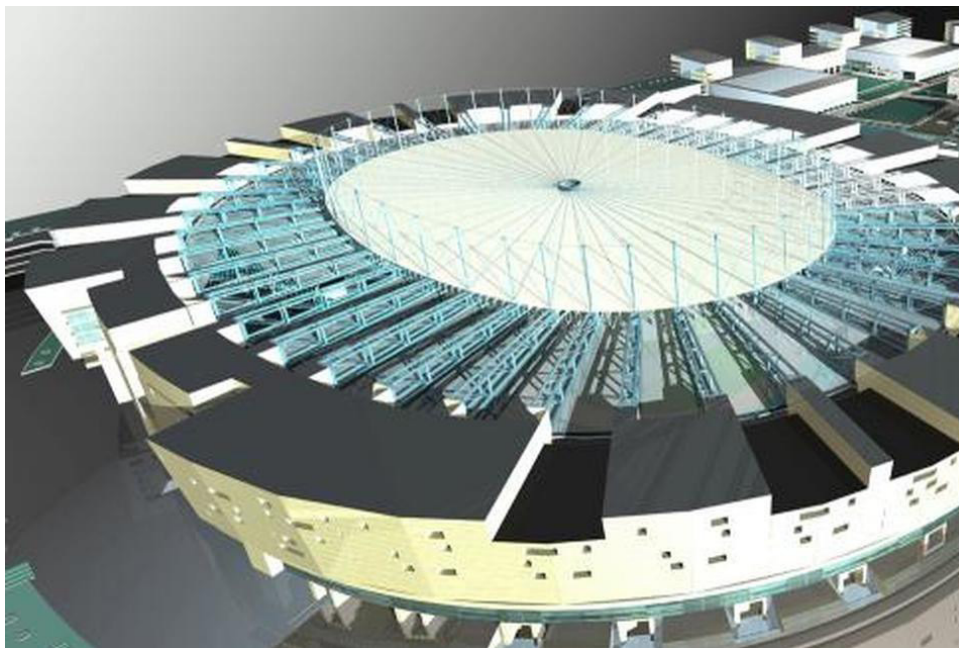
⁵⁹ Nem számít egyedi megoldásnak az sem, hogy a kenőolajat a motor tengelyében központosan elkészített furaton keresztül vezetik, ilyen megoldással találkozhatunk például szabadalmi leírásban is.

⁶⁰ SZJSZT-09/2018.

⁶¹ SZJSZT 18/2005.

pontok feltárását bemutató tanulmánytervezet írásműként egyébként ne részesülhessen szerzői jogi oltalomban.⁶²

Budapesti Olimpiai Központ (Puskás Ferenc Stadion és Létesítményei) látványterve⁶³

A műszaki létesítményekkel kapcsolatos szakvélemények lényeges konklúziója az is, hogy más művészeti ágakhoz, műtípusokhoz képest az eredeti műtárgy tervéhez visszanyúló újabb tervezés során viszonylag szűkebb tere van a kreativitásnak, az eredeti tervektől való eltérésnek. Az eredeti tervek és a jogvitákat kiváltó új tervek között fennálló hasonlóság oka a műszaki létesítmény általános rendeltetéséből, a vonatkozó hatósági előírásokból és egyéb szabályokból következik, ezért a jogalkalmazást ilyen esetekben különös kihívás elé állítja annak eldöntése, hogy – a hasonlóságok ellenére – az új tervek hordozzák-e a szerzői jogi védelem feltételeként szükséges egyéni-eredeti jelleget vagy sem.

⁶² Gyertyánfy: i. m. (20).

⁶³ Forrás: <https://epiteszforum.hu/lezarult-az-otletpalyazat-a-budapesti-olimpiai-kozpont-fejlesztesere>.

Zárógondolatok

A belsőépítészet és a tájépítészeti szerzői jogi védelméről szóló, az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2020. októberi számában megjelent tanulmányunk egyik zárógondolata az volt, hogy e két szakterület hazai elismertsége és szerzői jogi megalapozottsága napjainkban sem éri el az elvárt és megérdemelt szintet, amin talán a kötelező kamarai tagság tudna segíteni egyrészt a jogosultsághoz kötött szakmai tevékenység gyakorlásának garantálásával, másrészt a művek szerzői jogi státuszának megkérdőjelezhetetlenné tételével.⁶⁴ Ilyen jellegű probléma, illetve igény a műszaki létesítmények oldaláról nem jelentkezik; e műtárgyak tervezői általában nem vindikálnak maguknak az építészek védelmi szintjéhez hasonló személyhez fűződő és vagyoni jogokat.

Miközben a műszaki létesítményben esetlegesen testet öltő műszaki megoldást (a találmányt) az iparjogvédelem körébe tartozó szabadalom védi, addig a műszaki létesítmények tervei szerzői jogi védelmet élveznek az Szjt.-ben foglalt feltételek megléte esetén.⁶⁵ A két védelmi rezsim lefedettsége viszonylag jól elhatárolható, és nem okoz zavart a műszaki létesítmények jogi védelmének biztosításában, ellenben esetenként továbbra sem egyértelmű az építészeti alkotás és a műszaki létesítmény elhatárolása, továbbá annak eldöntése, hogy csak az építmény típusú, vagy a kisebb méretű műszaki eszköznek minősülő berendezések tervei állnak szerzői jogi védelem alatt. Ezeknek a kérdéseknek a tisztázásában sokat segítettek a Szerzői Jogi Szakértő Testület e tárgyban készült, jelen tanulmányban feldolgozott szakvéleményei.

⁶⁴ Kiss Zoltán Károly: A belsőépítészeti és a tájépítészeti szerzői jogi vetületei. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 15. (125.) évf. 5. sz., 2020. október.

⁶⁵ Mindez hasonlít a szoftver jogi védelméhez: a szoftvert magát a szerzői jog védi, szoftverszabadalom nem létezik, ellenben létezik a számítógéppel megvalósított találmány, amit már le lehet védeni.